

Research Article

การศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีน ที่ปรากฏจากซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

THE STUDY OF TRANSLATION TECHNIQUES OF IMAGERY IN THE LYRICS OF CHINESE IN CHINESE SERIES “THE UNTAMED”

ปริยานุช ตุนา อัจฉรา แสงสี สราวุธ เขียวพฤษ์ ชลธิ์ เสมอเชื้อ และ อัจจิมา แซ่เฮ้ง*
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Preeyanuch Tuna, Atchara Saengsi, Sarawoot Khawperk, Chonlatee Samerchure
and Atjima Saeheng*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: atjima@pnru.ac.th

Received: 2023-06-12

Revised: 2023-08-27

Accepted: 2023-08-29

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร และเพื่อศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร รวมทั้งหมด 11 บทเพลง โดยวิจัยครั้งนี้ได้ใช้กรอบกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของ เบเคอร์ (2011) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุด เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร คือ ภาพพจน์ประเภท ปฏิพจน์ (ร้อยละ 39.1) รองลงมาคือ ปฏิพจน์ และอติพจน์ (ร้อยละ 14.6) อุปมา (ร้อยละ 13.4) สัญลักษณ์ (ร้อยละ 7.3) บุคลาธิษฐาน (ร้อยละ 6.1) อุปลักษณ์ (ร้อยละ 3.7) ประเภทภาพพจน์ที่ใช้น้อยที่สุด คือ ภาพพจน์ประเภทนามนัย (ร้อยละ 1.2) นอกจากนี้ไม่พบภาพพจน์ประเภทสัทพจน์และปฏิวาทะ

ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์พบว่า กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุด เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง อันดับ 1 คือ กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว คิดเป็นร้อยละ 60.98 กลวิธีการแปลที่ใช้รองลงมาคือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ คิดเป็นร้อยละ 14.63 ลำดับถัดมาเป็นกลวิธียืมสำนวนคิดเป็นร้อยละ 10.98

กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง 6.10 กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือกลวิธีการแปลแบบละสำนวน คิดเป็นร้อยละ 2.44

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล ภาษาภาพพจน์ บทเพลงภาษาจีน ซีรีส์ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ABSTRACT

The objective of this research is to study the use of imagery in the lyrics of Chinese songs featured in the TV series “The Untamed” and the methods of translating these imageries in the lyrics. The research utilized the framework of Burkhardt’s (2011) method of translating imagery as a guide for data analysis. The results showed that the most commonly used type of imagery in the lyrics of Chinese songs in the TV series was metaphorical imagery (39.1%), followed by simile and personification (14.6%), synecdoche (13.4%), symbol (7.3%), anthropomorphism (6.1%), metonymy (3.7%), and the least commonly used type of imagery was metalepsis (1.2%). No instances of hyperbole or irony were found.

In terms of the results of the analysis of translation methods for idiomatic expressions, it was found that the most used translation method for idiomatic expressions in the lyrics of Chinese songs appearing in the TV series “The Untamed” is the direct translation method, which is calculated at 60.98%. The second most used method is the meaning-based translation method, which is calculated at 14.63%. The next in line is the borrowing of idiomatic expressions (10.98%). The method of using comparative expressions is calculated at 6.10%. The method of playing with idiomatic expressions (4.88%). The least encountered method is the translation method of dissecting idiomatic expressions, which is calculated at 2.44%.

Keywords: translation techniques, imagery, chinese song, the untamed

บทนำ

บทเพลงมีคุณลักษณะเฉพาะในการใช้ภาษาที่เน้นภาพพจน์ เพื่อสร้างอารมณ์และจินตนาการให้กับผู้ฟัง การแปลความหมายของเพลงต้องคำนึงถึงลักษณะเฉพาะทางภาษาที่ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกให้กับผู้ฟัง ความเข้าใจเรื่องภาษา

และวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแปลบทเพลง เพื่อรักษาความซาบซึ้งและความลึกซึ้งในบทเพลงต้นฉบับ การใช้ภาษาภาพพจน์เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความน่าสนใจและช่วยให้ผู้ฟังเข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกในบทเพลงอย่างมีชั้นเชิง ภาษา

ภาพพจน์ถือเป็นวรรณศิลป์ระดับความรูปแบบหนึ่ง โดยนำคำหรือกลุ่มคำมาสร้างเพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง (Jongsatitwattana, 2015, p. 37) การแปลความหมายที่ใช้ภาษาภาพพจน์เป็นกระบวนการที่ทำทนายและน่าสนใจ ภาษาภาพพจน์ในบทเพลงมีบทบาทสำคัญในการเน้นและเสริมความสำคัญของเนื้อหา เช่น การใช้เทียบเคียงเพื่อสร้างความหมายลึกซึ้งและการแสดงอารมณ์ การนำคำสำนวนมาใช้เป็นสื่อสารที่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึก

ซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” เป็นซีรี่ย์ที่โด่งดังและได้รับเสียงชื่นชมเป็นอย่างมาก ส่งผลให้บทเพลงประกอบซีรี่ย์เรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน อีกทั้งเนื้อเรื่องยังแฝงข้อคิดปรัชญา และสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของครอบครัว มิตรภาพ และการยึดมั่นในคุณธรรมของตัวละครเอก ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่มีความละเอียดลึกซึ้งและแยบคาย บทเพลงจึงเปรียบเสมือนสื่อกลางในการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ไปสู่ผู้ฟัง และอาศัยภาษาภาพพจน์ในการสื่อความคิด ส่งผ่านความรู้สึกของตัวละคร รวมถึงเพิ่มอรรถรสในการบรรยายเรื่องราวให้แก่ผู้ฟังอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเพลงภาษาจีนที่ปรากฏจากซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” การวิจัยนี้มีความสำคัญในการทำให้เข้าใจถึงกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์จากบทเพลงประกอบซีรี่ย์ “ปรมาจารย์ลัทธิมาร” และเป็นแนวทางต่อยอดการแปลเพลงจีนจาก ซีรี่ย์เรื่องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลภาษาจากภาษาภาพพจน์ที่ปรากฏในบทเพลงภาษาจีนประกอบซีรี่ย์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ที่สนใจศึกษากลวิธีการแปลเพลงภาษาจีนสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการทำงานแปลของตนได้
2. ทราบแนวทางกลวิธีการแปลที่เหมาะสมกับงานแปลเพลงภาษาจีน

ขอบเขตในการทำวิจัย

คณะผู้วิจัยทำการศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากเนื้อเพลงภาษาจีนประกอบซีรี่ย์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมารที่เป็นที่นิยม 11 บทเพลง คือ 1. 无羁 2. 不忘 3. 曲尽陈情 4. 疏林如有诉 5. 不由 6. 醉千年 7. 孤城 8. 恨别 9. 赤子 10. 荒城渡 และ 11. 轮回

ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นบทเพลงที่มีการแปลเป็นภาษาไทยโดยรวบรวมจากเว็บไซต์ต่าง ๆ และการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยจะไม่เน้นภาษาภาพพจน์ที่มีการร้องซ้ำ

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องกลวิธีการแปล

กลวิธีการแปล หมายถึง กระบวนการแปลที่ผู้แปลใช้เพื่อถ่ายทอดความหมายของ ผู้เขียนในภาษาต้นฉบับไปเป็นภาษาฉบับแปล (Lo, 2008)

Saibua (2010, as cited in Khurachot, 2019, pp. 93) ได้แบ่งการแปลออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การแปลแบบตรงตัว (literal translation) เป็นการแปลที่ผู้แปลพยายามรักษารูปแบบของการนำเสนอความคิด (form) ของต้นฉบับเอาไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และการแปลแบบเอาความ (free translation) คือ การแปลที่ไม่ได้เน้นการคงรูปแบบของการนำเสนอความคิด ผู้แปลเปลี่ยนรูปแบบของการนำเสนอความคิด ให้แตกต่างไปจากรูปแบบเดิมในภาษาต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้งานแปลนั้น ยังคงสื่อความหมายได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน

ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้หลักการและแนวคิดกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของ Baker (2011) มาใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ ประกอบไปด้วย 6 กลวิธีการแปลดังต่อไปนี้

1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรง โดยกลวิธีนี้จะนำคำหรือสำนวนที่มีอยู่แล้วในภาษาฉบับแปล ที่สามารถถ่ายทอดความหมายเดียวกันในภาษาต้นฉบับ เมื่อแปลเป็นภาษาไทยตรงกับคำหรือสำนวนไทย ที่มีอยู่แล้ว

2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวน เป็นการใช้นำคำหรือสำนวนที่มีความหมายคล้ายกัน แต่รูปคำ ไม่เหมือนกัน ซึ่งกลวิธีนี้มีลักษณะคล้ายกับกลวิธีการแปลในข้อแรก เพียงแต่แตกต่างกันเล็กน้อยตรงที่รูปคำ ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาแปล ไม่เหมือนกันแต่สื่อความหมายเดียวกัน

3. กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน เป็นกลวิธีที่สามารถจัดการปัญหาความแตกต่างด้านวัฒนธรรมได้ โดยผู้แปลนำคำหรือสำนวนของ

ต้นฉบับมาแทนที่โดยไม่ได้ทำการแปลเป็นภาษาฉบับแปลโดยตรง

4. กลวิธีการแปลแบบถอดความเป็นกลวิธีที่นิยมใช้ในภาษาฉบับแปลเมื่อไม่สามารถหาคำหรือสำนวนแทนมาได้ หรือมีคำหรือสำนวนที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาแปล อาจเนื่องจากความแตกต่างด้านรูปแบบหรือความหมายที่ต่างกันมากเกินไป

5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลไม่สามารถหาคำหรือสำนวนหรือใช้สำนวนที่เหมือนกันในภาษาฉบับแปลได้ เนื่องจากเมื่อแปลแล้วผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบอธิบายความหมายของสำนวนในภาษาต้นฉบับมากกว่าจะแปลออกมาเป็นสำนวน

6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวนเป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้เมื่อพบว่าไม่สามารถแปลสำนวนนั้นออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้และสำนวนนั้นเมื่อตัดออกไปก็ไม่ได้ทำให้ความหมายประโยคดังกล่าวเปลี่ยนไป

แนวคิดเรื่องภาษาภาพพจน์

ภาษาภาพพจน์ คือ กลวิธีในการประพันธ์ที่ทำให้เกิดภาพขึ้นในใจของผู้อ่าน หรือทำให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการเขียนอย่างธรรมดา (Rodheadphai, 1979, p. 8) จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้ภาษาภาพพจน์คือการสื่อความหมายในวรรณกรรมให้ชัดเจนเพื่อสร้างอารมณ์ในตัวผู้อ่านให้สมจริงและเพื่อให้แน่ใจว่าผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อ (Saibua, 1997, p. 97) บทความวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาประเภทของภาษาภาพพจน์

จากนักวิชาการหลายท่าน และแบ่งภาษาภาพพจน์ ออกเป็น 10 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. อุปมา (simile) คือ การเปรียบเทียบ สิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งที่โดยธรรมชาติแล้วมีสภาพ ที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำ ที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้ายเป็นคำแสดง การเปรียบเทียบ

2. อุปลักษณ์ (metaphor) คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีก สิ่งหนึ่งเป็น การเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ

3. บุคลาธิษฐาน (personification) คือ การสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสัตว์ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกิริยาอาการ เหมือนมนุษย์เพื่อให้สิ่งเหล่านั้น เกิดปรากฏการณ์เสมือนเป็น สิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึก

4. อติพจน์ (hyperbole) คือ การกล่าว เกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าว ที่ต้องการย้ำความหมาย โดยไม่เน้นความเป็นจริง

5. นามนัย (Metonymy) คือ การเปรียบเทียบโดยใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะ หรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่น หรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

6. ปฏิพจน์ (Rhetorical question) คือ การใช้โวหารที่เป็นศิลปะของการใช้คำถาม ซึ่งเป็นคำถาม ที่มีได้ห้วงคำตอบ

7. ปฏิพจน์ (paradox) คือ การใช้ถ้อยคำ ที่มีความหมายตรงกันข้าม หรือขัดแย้งกันมากล่าว ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนกัน

8. สัทพจน์ (onomatopoeia) คือ การใช้ ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ

9. ปฏิวาทะ (oxymoron) คือ การใช้คำ

ที่มีความหมายตรงกันข้ามกันหรือขัดแย้งกันมารวม ไว้ด้วยกันเพื่อให้มีความหมายใหม่

10. สัญลักษณ์ (symbol) คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้ คำอื่นแทน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับกลวิธี การแปลภาษาภาพพจน์ทั้งในนวนิยายและบทเพลง พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

Eamlaor (2009) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษา การแปลภาพพจน์ในนวนิยายแปลฉบับภาษาไทย เรื่อง โหด และ เขี้ยวไม่เจียบ โดย สุวิทย์ ขาวปลอด ซึ่งแปลมาจากเรื่อง Red Dragon และ The Silence of the Lambs ที่แต่งโดยโทมัส แฮร์ริส ผลการศึกษาพบว่ามีการใช้ภาพพจน์ 4 ประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน และนามนัย ส่วนกลวิธีการแปลภาพพจน์มีทั้งหมด 2 กลวิธี คือ การแปลโดยใช้ ภาพพจน์และการแปลโดยไม่ใช้ ภาพพจน์ กลวิธีการแปลที่ผู้แปลใช้ส่วนใหญ่ คือ การแปลเป็นภาพพจน์ประเภทเดียวกับต้นฉบับ นอกจากจะแปลภาพพจน์โดยยึดตามประเภทของ ภาพพจน์ในต้นฉบับแล้ว ผู้แปลยังคงรักษาความหมาย ของภาพพจน์ไว้ได้ตรงตามต้นฉบับอีกด้วย

Chakorn (2017) ได้ศึกษากลวิธี การแปลวรรณกรรมด้านโวหารภาพพจน์ที่ได้รับ การถ่ายทอดข้ามภาษาโดยมุ่งเน้นการสำรวจ ความเท่าเทียมในการแปล (equivalence) ผ่านเรื่องสั้นคัดสรรไทยจำนวน 5 เรื่องที่ได้รับการ แปลเป็นภาษาอังกฤษ จากหนังสือ “Lotus Blooms in the Stream of Literature (ดอกบัว บานในธารวรรณกรรม) รวมเรื่องสั้นและบทกวี

จากนักเขียนไทยและเวียดนาม” ซึ่งตีพิมพ์โดย กระทรวงวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้โวหารภาพพจน์หลัก 3 ประเภท คือ อุปมาอุปไมย (Simile) อุปลักษณ์ (Metaphor) และบุคลาธิษฐาน (Personification) ตามลำดับ ส่วนใหญ่กลวิธีที่ใช้ในการแปลโวหารภาพพจน์จะรักษาโวหารไว้ให้คล้ายคลึงต้นฉบับมากที่สุด มีเพียงบางกรณีที่โวหารเปลี่ยนรูปไปแต่ยังคงภาพพจน์ไว้ได้เหมือนเดิม จึงนับว่าเป็นการรักษาความเท่าเทียมไว้ได้ในระดับดี

Suwannalai (2003) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในพระราชนิพนธ์แปลเรื่อง เวนิสวานิช ผลการศึกษาพบว่า พระองค์ทรงใช้กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ทั้งสิ้น 4 วิธี คือ 1. การแปลแบบตรงตัว 2. การแปลแบบตีความ 3. การแปลแบบตรงตัวประกอบการตีความ 4. การแปลด้วยโวหารเทียบเคียง นอกจากนี้ยังทรงใช้การละไม่แปล การแปลขาด และการแปลบรรยายโวหารเป็นภาษาภาพพจน์ กลวิธีการแปลที่พบมากที่สุด คือ การแปลแบบตรงตัว ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลที่ยึดตามประเภทของภาษาภาพพจน์ในต้นฉบับ และสามารถรักษาความหมายของภาษาภาพพจน์ไว้ได้ตรงตามต้นฉบับอีกด้วย

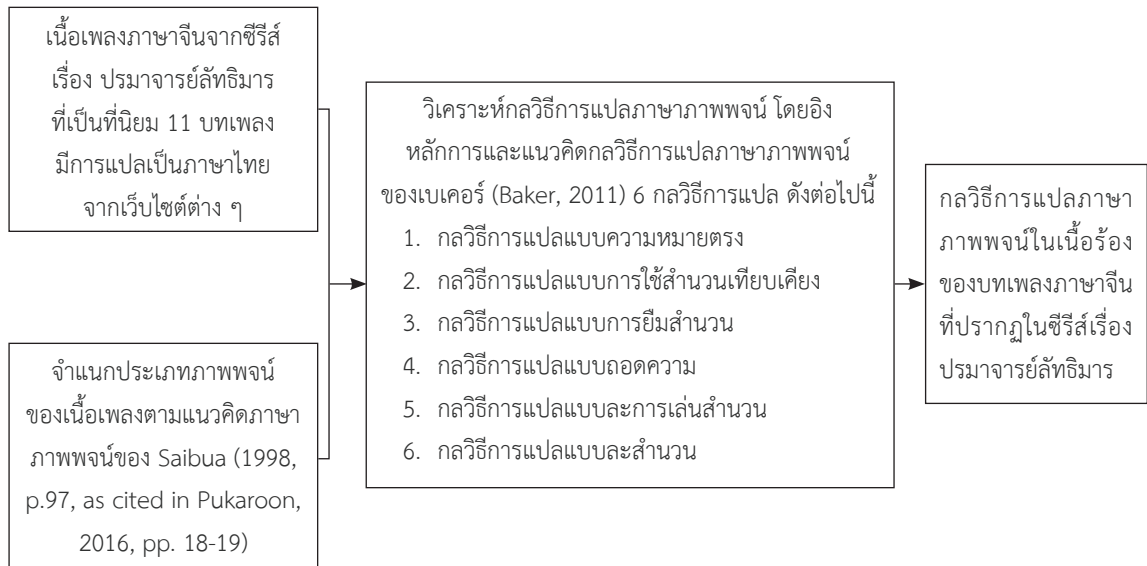
Meechai (2017) ได้ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาอังกฤษที่ปรากฏในภาพยนตร์การ์ตูนวอลท์ดิสนีย์ แปลโดย ธาณี พูนสุวรรณ โดยใช้กลวิธีการแปลสำนวนและภาษาภาพพจน์ของ Baker (2011) เป็นกรอบในวิเคราะห์บทเพลง ผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ผลการวิเคราะห์กลวิธี

การแปลสำนวนที่พบสามลำดับแรก มีดังต่อไปนี้ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้สำนวนเทียบเคียง และกลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัวตามลำดับ ส่วนที่สอง คือ ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบสามลำดับแรก มีดังต่อไปนี้ กลวิธีการแปลแบบถอดความ กลวิธีการแปลแบบใช้รูปแบบและความหมายตรงตัว และกลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง

Phathong (2008) ได้ศึกษากลวิธีการแปลอุปมาในนวนิยายแปลเรื่อง กามนิธ ผลการวิจัยพบว่า ผู้แปลใช้กลวิธีการแปลที่มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นกลวิธีการถ่ายทอดอย่างตรงตัว การเสริมความ การแปลโดยไม่รักษานัยเชิงภาพพจน์ และการแปลโดยการเปลี่ยนประเภทของภาพพจน์

จะเห็นได้ว่า ผู้แปลส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการแปลที่สามารถรักษาทั้งความหมายและรูปแบบของภาษาภาพพจน์ตามต้นฉบับเอาไว้ได้ ทั้งนี้เพื่อคงไว้ทั้งความงดงามของภาษา กลิ่นอายของวัฒนธรรม และหน้าที่ในการสื่อความแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ ยังมีการใช้กลวิธีการแปลแบบโวหารเทียบเคียงหรือสำนวนเทียบเคียง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้แปลคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม และใช้การแปลเป็นสะพานในการเชื่อมวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจถ้อยความหรือสารที่ส่งมาในเพลงได้อย่างถูกต้องครบถ้วนและซาบซึ้งในอารมณ์ของเพลงได้เทียบเท่ากับผู้อ่านในภาษาต้นทาง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีระเบียบวิธีการวิจัยดังนี้

1. สืบค้นและศึกษาบทความ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการแปลและภาพพจน์
3. รวบรวมข้อมูลเนื้อร้องของเพลงภาษาจีนจากซีรี่ย์เรื่อง ปรมาจารย์ลัทธิมาร ที่มีการแปลเป็นภาษาไทยจากเว็บไซต์ต่าง ๆ
4. วิเคราะห์ประเภทภาพพจน์ในเนื้อร้องต้นฉบับของเพลงภาษาจีน
5. ดำเนินการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์โดยใช้หลักการและแนวคิดกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ของเบเคอร์ (Baker, 2011) มาใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษา

ภาพพจน์ ประกอบไปด้วย 6 กลวิธีการแปล ดังต่อไปนี้

- 5.1 กลวิธีการแปลแบบความหมายตรง
- 5.2 กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง
- 5.3 กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน
- 5.4 กลวิธีการแปลแบบถอดความ
- 5.5 กลวิธีการแปลแบบละการเน้นสำนวน
- 5.6 กลวิธีการแปลแบบละสำนวน
6. นำผลการวิเคราะห์มาคำนวณหาค่าความถี่โดยใช้สูตรร้อยละ ดังต่อไปนี้

$$p = \frac{F \times 100}{n}$$

P แทน ร้อยละ

F แทน ความถี่ของการแปลค่า
ให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

7. นำเสนอผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปล
ภาษาภาพพจน์จากเนื้อเพลงภาษาจีนประกอบซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิที่เป็นที่นิยม 11 บทเพลง
ในรูปแบบตารางแสดงความถี่และรูปแบบการบรรยาย
พร้อมยกตัวอย่างประกอบ

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาษาภาพพจน์
ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

ความถี่ของภาษาภาพพจน์ที่พบใน
เนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์
เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 11 บทเพลง
เมื่อนำมาแยกตามประเภทภาพพจน์ ที่เป็นเกณฑ์
ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ แสดงได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของภาษาภาพพจน์ที่พบในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏซีรีส์
เรื่องปริมาจารย์ลัทธิมาร ทั้งหมด 11 เพลง

ภาษาภาพพจน์	ความถี่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. อุปมา	11	13.4	3
2. อุปลักษณ์	3	3.7	6
3. ปฏิพจน์หรืออรรถวิภาค	12	14.6	2
4. อติพจน์	12	14.6	2
5. บุคลาธิษฐาน	5	6.1	5
6. ปฏิปุจฉา	32	39.1	1
7. สัญลักษณ์	6	7.3	4
8. สัทพจน์	0	0	-
9. นามนัย	1	1.2	7
10. ปฏิวาทะ	0	0	-
รวม	82	100	-

จากตัวอย่างตารางที่ 1 พบว่า ภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุดในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร รวมทั้งหมด 11 บทเพลง คือ ภาพพจน์ประเภทอุปมา คิดเป็นร้อยละ 39.1 ประเภทภาษาภาพพจน์ที่ใช้รองลงมาคือ อุปมาพจน์ และอติพจน์ คิดเป็นร้อยละ 14.6 ภาพพจน์ประเภทอุปมา คิดเป็นร้อยละ 13.4 ภาพพจน์ประเภทสัญลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 7.3 ภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน คิดเป็นร้อยละ 6.1 ภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ คิดเป็นร้อยละ 3.7 ประเภทภาพพจน์ที่ใช้น้อยที่สุดคือ ภาพพจน์ประเภทนามนัย คิดเป็นร้อยละ 1.2

นอกจากนี้ไม่พบภาพพจน์ประเภทสัทพจน์ และ ปฏิวาหะ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมาร

ความถี่ของกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง เมื่อนำมาแยกตามประเภทของกลวิธีการแปลของเบเคอร์ (Baker, 2011) ที่เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ แสดงได้ตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าความถี่และร้อยละของกลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่พบในเรื่องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรีส์เรื่อง ปริมาจารย์ลัทธิมารทั้งหมด 11 บทเพลง

กลวิธีการแปล	ภาษาภาพพจน์ทั้งหมด ที่ปรากฏในบทเพลงทั้ง 11 เพลง		
	ความถี่ (ของกลวิธี)	ค่าเฉลี่ย (ร้อยละ)	ลำดับที่
1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว	50	60.98	1
2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง	5	6.10	4
3. กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน	9	10.98	3
4. กลวิธีการแปลแบบถอดความ	12	14.63	2
5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน	4	4.88	5
6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวน	2	2.44	6
รวม	82	100	-

จากตัวอย่างตารางที่ 2 พบว่า กลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์ที่ใช้มากที่สุดในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรี่ย์เรื่อง *ปรมาจารย์ลัทธิมาร* ทั้งหมด 11 บทเพลง อันดับ 1 คือ กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว คิดเป็นร้อยละ 60.98 กลวิธีการแปลที่ใช้รองลงมาคือ กลวิธีการแปลแบบถอดความ คิดเป็นร้อยละ 14.63 ลำดับถัดมาเป็นกลวิธียืมสำนวน คิดเป็นร้อยละ 10.98 กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง 6.10 กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.88 และกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือกลวิธีการแปลแบบละสำนวน คิดเป็นร้อยละ 2.44

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการแปลภาษาภาพพจน์ในเนื้อร้องของบทเพลงภาษาจีนที่ปรากฏในซีรี่ย์เรื่อง *ปรมาจารย์ลัทธิมาร* ทั้งหมด 11 บทเพลง พบว่ามีกลวิธีการแปลแยกประเภทตามกลวิธีการแปลภาพพจน์ของ Baker (2011) วิเคราะห์อภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. กลวิธีการแปลแบบความหมายตรงตัว เป็นกลวิธีที่พบความถี่ในการใช้มากที่สุดในการแปลภาพพจน์จากเพลงกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

ตัวอย่างจากบทเพลง: 不由

ต้นฉบับ: 纵是爱恨天定夺。

ฉบับแปล: แม้แต่ความรักและเกลียดชังก็ยังถูกสวรรค์กำหนดไว้

จากประโยคตัวอย่าง 爱恨 แปลว่า ความรักและเกลียดชัง ซึ่งเป็นกลวิธีการแปลแบบตรงตัว เนื่องจาก “爱” แปลว่า “ความรัก” ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ให้ความอบอุ่นและรักใคร่บางคนหรือบางสิ่ง ส่วน “恨” แปลว่า “เกลียดชัง” ซึ่งเป็นความรู้สึกที่มีความเจ็บปวดหรือความไม่พอใจต่อ

บางสิ่งหรือบางคน การใช้คำว่า “爱恨” ในประโยคนี้จึงเป็นการรวมความรักและความเกลียดชังเข้าด้วยกัน โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมความหมายของคำศัพท์ เป็นการแปลที่ถูกต้องและสื่อถึงความหมายของประโยคได้อย่างครบถ้วนโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ “爱” และ “恨” ซึ่งสอดคล้องกับกลวิธีการแปลแบบตรงตัวของงานวิจัยของ Chakorn (2017, p. 107) ที่สรุปว่า กลวิธีที่ใช้ในการแปลโวหารภาพพจน์ ส่วนใหญ่นิยมรักษาโวหารไว้ให้คล้ายคลึงกับต้นฉบับมากที่สุด

2. กลวิธีการแปลแบบการใช้สำนวนเทียบเคียง

ตัวอย่างจากบทเพลง: 恨别

ต้นฉบับ: 作茧之人缚千层

ฉบับแปล: เหมือนหนอนไหมที่เอาแต่ตรึงตัวเองไว้กับใยหนา

จากประโยคตัวอย่าง คำว่า 千层 แปลว่า พันชั้น ผู้แปลเลือกใช้คำว่า ใยหนา ซึ่งเป็นการแปลโดยใช้กลวิธีแบบใช้คำเทียบเคียง เพื่อให้ผู้รับฟังเพลงคนไทยสามารถเข้าใจความหมายของเนื้อเพลง และประโยคสำนวนนี้ได้ เพลงนี้เป็นเพลงที่สื่อถึงตัวละครเจียงเฉิง คำว่า ใยหนา เป็นคำที่ทำให้ผู้ฟังเพลงเกิดภาพในจินตนาการได้ชัดเจนมากกว่าคำว่าพันชั้นเมื่อผู้ฟังได้ยินคำว่า ใยหนาจะเกิดภาพในจินตนาการที่สื่อถึงหนอนไหมที่เก็บตัวเองภายใต้ ใยหนาที่มีความทึบและมีมิติ ซึ่งเจียงเฉิงเปรียบตัวเองเหมือนเป็นดั่งหนอนไหมตัวหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ปลอดภัยของตัวเอง มีใยพันตัวเองพันชั้นเก็บตัวเองอยู่ในใยหนาพัน ๆ ชั้น ไม่แสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมาให้คนอื่นได้รับรู้ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกของเจียงเฉิงผ่านบทเพลงนี้

3. กลวิธีการแปลแบบยืมสำนวน เป็นหนึ่งในกลวิธีการแปลที่พบน้อยในกลุ่มตัวอย่าง ผู้แปลมักใช้แปลชื่อเฉพาะหรือสถานที่ ยกตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างจากบทเพลง: 曲尽陈情

ต้นฉบับ: 也曾笑夸酒坛剑挑姑

苏十里春。

ฉบับแปล: เคยช่วงชิงสุราทิ้งรอยยิ้ม
ดวลกระบี่ที่กุชชยามใบไม้ผลิ

เป็นกลวิธีการแปลแบบยืมสำนวน ซึ่ง Baker (2011, p. 77) ระบุว่า เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลนำคำหรือสำนวนของต้นฉบับมาแทนที่ โดยไม่ได้ทำการแปลเป็นภาษาฉบับแปลโดยตรง เป็นกลวิธีที่ใช้จัดการกับชื่อเฉพาะ หรือสิ่งเรียกว่าวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะตัว กลวิธีการแปลแบบการยืมสำนวน ในภาพพจน์ดังกล่าวนี้จึงเป็นกลวิธีที่ใช้เพื่อสื่อถึงความเฉพาะเจาะจงของสถานที่ “กุชช” เป็นชื่อสถานที่เฉพาะในการฝึกเขียนของสกุลหลาน มีความเงิบสงบและมีความลึกกลับเหมือนอยู่ในหมอกเมฆ และมีบรรยากาศของหมู่แมกไม้ริมน้ำ และมีหมอกเมฆแห่งขุนเขาที่ปกคลุมและเป็นกำแพงขาว กระเบื้องหลังคาสีดำหนาทึบตลอดปีเป็นการใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างภาพบรรยากาศของสถานที่นี้ให้น่าสนใจมากขึ้น การใช้สำนวนและคำพูดในบทเพลงช่วยให้ผู้ฟังสามารถจินตนาการและเข้าใจถึงบริบทของสถานที่ในเรื่องราวนี้ได้อย่างชัดเจนและน่าสนใจ

4. กลวิธีการแปลแบบถอดความ

ตัวอย่างจากบทเพลง: 荒城渡

ต้นฉบับ: 那故事斑驳荒城

ฉบับแปล: ตำนานแปดเปื้อนเมืองร้าง

เป็นกลวิธีการแปลแบบถอดความ ซึ่งเป็นกลวิธีที่ใช้เมื่อไม่สามารถหาถ้อยคำ หรือภาพพจน์ที่สามารถถ่ายทอดออกมาตรงตามต้นฉบับได้ การแปลเนื้อเพลง “荒城渡” ด้วยการถอดความเป็นวิธีที่เน้นการเข้าใจความหมายและความรู้สึกของตัวละครแทนคำตามความหมายที่เขาต้องการแสดงออกมาโดยคำว่า “斑驳” ถูกแปลเป็น “รอยด่าง” แต่ผู้แปลเลือกใช้คำว่า “แปดเปื้อน” เพื่อเน้นความเศร้าหมองและความทุกข์ในเรื่องราว นอกจากนี้ เนื้อเพลงยังอธิบายถึงการต้องฆ่าผู้บริสุทธิ์มากมายและมีรอยมลทินในใจที่ไม่อาจหาย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเรื่องราวที่ถูกสื่อถึงในเพลงนี้ เป็นการแสดงความรู้สึกและสถานการณ์ที่น่าเศร้าและกดดันใจในชีวิตของตัวละครในเนื้อเพลงนั้น ๆ แบบที่คำว่า “斑驳” ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้โดยตรง การเลือกใช้คำว่า “แปดเปื้อน” ในการแปลทำให้เนื้อเพลงมีความลึกซึ้งและสื่อความทุกข์ในระดับที่สมจริงมากขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความรู้สึกและความหมายของเนื้อเพลงได้ดียิ่งขึ้นและมีความเป็นจริงมากขึ้น

5. กลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน
ตัวอย่างจากบทเพลง: 无羁

ต้นฉบับ: 不如潇潇洒洒历遍风和浪。

ฉบับแปล: มีสู้หันหน้าเข้าหาลมรสุม
ยืนหยัดแน่วแน่ด้วยจิตใจมั่นคง

จากประโยค คำว่า 潇潇洒洒 แปลว่า สง่าผ่าเผย ผู้แปลเลือกใช้การกลวิธีการแปลแบบละการเล่นสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลไม่สามารถหาคำหรือสำนวน หรือใช้สำนวนที่เหมือนกัน

ในภาษาฉบับแปลได้เนื่องจากเมื่อแปลแล้วผู้อ่านอาจไม่เข้าใจ ดังนั้นผู้แปลจึงเลือกกลวิธีการแปลแบบอธิบายความหมายของสำนวนในภาษาต้นฉบับมากกว่าจะแปลออกมาเป็นสำนวน โดยอธิบายคำว่า 潇潇洒洒 คือ “หันหน้าเข้าหา...ยืนหยัดแน่วแน่ด้วยจิตใจมั่นคง” แทน

6. กลวิธีการแปลแบบละสำนวน เป็นกลวิธีที่พบน้อยที่สุดในการแปลของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างจากบทเพลง: 疏林如有诉

ต้นฉบับ: 曾医数苦疾 皆如水中萍
世 间 又 添 凄 凉 影

ฉบับแปล: ช่วยเหลือคนมากมายในโลกนี้ คือเงาที่ซ่อนเร้นคอยอยู่เคียงข้างกาย

ประโยคนี้เป็นกลวิธีการแปลแบบละสำนวน ซึ่งกลวิธีการแปลแบบละสำนวน เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้เมื่อพบว่าไม่สามารถแปลสำนวนนั้นออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้และสำนวนนั้นเมื่อตัดออกไปก็ไม่ได้ทำให้ ความหมายประโยคเปลี่ยนไป เน้นการถ่ายทอดความหมายโดยรวมของข้อความโดยไม่จำเป็นต้องแปลคำคำหนึ่งออกมาอย่างละเอียด แต่ยังรักษาความหมายและอารมณ์ของข้อความเดิมไว้เหมือนภาษาปลายทาง เฉกเช่นที่ผู้แปลได้ละสำนวนภาพพจน์ของ 皆如水中萍 ไปกล่าวคือไม่สามารถแปลสำนวนนี้ออกมาเป็นภาษาฉบับแปลได้แต่ยังคงทำให้ความหมายโดยรวมของประโยคมีความสมบูรณ์อยู่

“曾医数苦疾 皆如水中萍”

เป็นสำนวนภาพพจน์ที่ใช้สัญลักษณ์ “ใบไม้บนผิวน้ำ” ซึ่งลอยอยู่ในน้ำและเคลื่อนไปตามกระแสน้ำ อันมีความหมายถึง ความทุกข์ทรมานในชีวิต

มักเปลี่ยนแปลงเร็ว ๆ และไม่มีความคงที่เหมือนใบไม้ลอยน้ำ

“世间又添凄凉影” เป็นสำนวนภาพพจน์ที่อธิบายถึงความเหงาเข้ามาในโลกเมื่อความสุขหายไป ความเหงามักปรากฏอย่างไม่คาดคิด คือเงาที่ซ่อนเร้นอยู่เคียงข้างกายที่อาจถูกซ่อนเร้นไว้ในจิตใจของบุคคลแม้ว่าจะไม่แสดงออกมา

จากการศึกษาวิจัย คณะผู้วิจัยได้พบว่าการใช้กลวิธีการแปลสำนวนภาพพจน์ทั้ง 6 กลวิธีตามแนวความคิดของ Baker (2011) สามารถประยุกต์ใช้ในการแปลเพลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อนำกลวิธีการแปลเหล่านี้มาใช้กับบทเพลงของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ พบว่าทั้งหมดมีความเหมาะสมแตกต่างกันตามบริบทและลักษณะของเนื้อหาของเพลงนั้น แต่ยังมีการใช้กลวิธีแต่ละวิธีที่มีความถี่ในการใช้ที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการแปลเพลงนั้น โดยเมื่อใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้แปลสามารถช่วยในการกำจัดหรือลดอุปสรรคในการแปล เช่น การแปลที่เนื้อหามีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม รูปแบบและลักษณะการใช้คำที่แตกต่างกันของภาษาต่าง ๆ ในบทเพลง เนื้อหาที่จะทำการแปลสามารถถูกปรับให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่ทำการแปลสามารถเลือกใช้กลวิธีการแปลที่เหมาะสมที่สุดตามบริบทและเนื้อหาของเพลงเพื่อให้การแปลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุดและสื่อความหมายอย่างถูกต้องให้กับผู้ฟังหรือผู้อ่านบทเพลงได้อย่างแม่นยำและคงอรรถรสของต้นฉบับเดิม

ข้อเสนอแนะ

การศึกษากลวิธีการแปลภาษาภาพพจน์
ที่ใช้ในบทเพลงจีน หากผู้ใดที่สนใจงานวิจัยประเภทนี้
สามารถนำกลวิธีการแปลอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้

เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดเนื้อหาการแปลที่สามารถ
สื่อความให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้ชัดเจน ครอบคลุม
เนื้อหามากที่สุด

REFERENCES

- Baker, M. (2011). **In other words: A course book on translation**. (2nd ed.). New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Chakorn, O. (2017). Literary translation techniques. **TLA Bulletin (Thai Library Association)**, 61(2), 93–109.
- Eamlaor, A. (2009). **A study of image translation in Thai translated novel titled Ru and Ruthless by Suwit Khaoplod**, Mahidol University, Nakhon Pathom.
- Jongsatitwattana, S. (2015). **Jermchankangsadan : Art created language in Thai literature** (2nd ed.). Bangkok: Publish Academic Works Faculty of Arts Chulalongkorn University.
- Khurachot, S. (2019). An analytical study of translation editing and translation process of the children's literature "The Lion Witch and Wardrobe". **Journal of Educational Review, Mahachulalongkornrajavidyalaya University**, 6(2), 93-102.
- Lo, P. (2008). **Strategies of translating english idioms and phrasal verbs into Thai in animation movies subtitles**. (Master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Meechai, S. (2017). **Translation strategies of idioms and figurative languages in Walt Disney's lyrics by Thanee Poonswan**. (Master's thesis). Burapha University, Chonburi.
- Phathong, S. (2008). Translation of similes in the pilgrim Kamanita. **Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University**, 30(1), 176-197.
- Rodheadphai, C. (1979). **Seminar in the use of Contemporary Thai Language**. Bangkok: Krung Siam Press.
- Saibua, S. (1997). **The principle of translation** (6th ed.). Bangkok: Thammasat University Publishing.
- Suwannalai, S. (2003). **Translation techniques of figurative language in Venice Vanich by H.M. King Rama VI**. (Master's thesis). Mahidol University, Nakhon Pathom.